

ortaya çıktı. Daha öncesinde Irak'ta, 2003'te Amerika Birleşik Devletleri'nin askerî müdahalesi sonrasında Suriye'de, Arap Baharı'nın devamında iç savaşlar patlak verdi. Her iki ülkede de iç savaşlar sönümlenmiş gözükse de içten içe kıvılcımlanarak sürüyor. Yine o cenahta, Lübnan, kendi içine çökmüş görünümde. Ve nihayet Gazze'de yaşananları hepimiz esefle izliyoruz. Diğer komşumuz İran'ın örtülü silah uzantılarının Irak, Suriye, Lübnan, Yemen ve hatta Gazze'deki etkinliklerini de kaydetmeden geçemeyeceğim.

Kuzeyimize döndüğümüzde, Rusya Gürcistan'la savaşarak Abhazya ve Güney Osetya'yı bu ülkeden kopardı. Moldova da Transdinyester'i dolaylı yoldan yine istila etti. Ardından Kırım'ı işgal ve ilhak ederek Ukrayna'nın işgaline girişti. Bugün de Rusya'nın Ukrayna'yı işgal girişimi sürmekte. Doğumuzda Azerbaycan yaklaşık otuz yılın ardından Karabağ ve diğer bölgeleri Ermenistan işgalinden kurtardı. Biraz daha uzağıma baktığımızda, Somali'de, Etiyopya'da ama şimdi özellikle Sudan'da çok kanlı iç savaşlar süregittiğini görüyoruz. Özetle, sık kullanılan terime başvurursak, alelusul bir ateş çemberinin tam göbeğinde olduğumuzu belirtmek yanlış olmayacak.

Değerli milletvekilleri, nitekim ve maalesef, bugün görüşeceğimiz Libya'da aynı bağlamda kısaca tasvir etmeye gayret ettiğim bu ateş çemberinin içindedir. Dolayısıyla, ulusal güvenlik politikaları ve dış politika gündeme geldiğinde yineleye geldiğimiz nitelikler ülkemiz için hayati önemi haizdir. Cumhuriyetimizin dış politikası sağduyulu, tutarlı, öngörülü ve öngörülebilir, özgüvenli olmalı; serüveni olmamalıdır ve mutlak surette yalnızca ama yalnızca ulusal çıkarları korumakla yükümlüdür. Başka deyişle, bu yükümlülüğü savunmak hepimize ait olan bir ödevdir. Bunları yinelenekten, sürekli akılda tutmaktan kaçınmayalım. Dış politikayı bir heykel yontmaya benzetecek olacak olursak bu etkinlik elde çekiç, keskiyle değil, aksine bistüriyle ıskarpelayla yani ince işçilikle yürütülmelidir. El, alet çantasına her uzandığında hep çekice gitmemelidir. Ne olursa olsun, elinde her zaman çekiç tutan her sorunu çivi zanneder. Bu minvalde, önemle vurgulamak gerekir ki ne askerî konular siyaset dışıdır ne dış politika siyasetüstü, hele arsa tahsislerinden tutun, genel müdür atamalarına dek her dosya da nihai kararın tek adamın imzasına baktığı bir Başkanlık rejiminde hiç değildir.

Değerli milletvekilleri, işte bu bağlamda, Libya'daki askerî varlığımızın sürdürülmesi konusunu taslağını çizmeye çalıştığım iç ve dış çerçevede, geniş açıdan ele almamız yerinde olacaktır. Sözde legalist bir yaklaşımla ayrıntılara girerek "meşru Hükûmet" "darbeciler" "isyancılar" "ulusal Meclis" "yerel çeteler" "aşiretler" "insan kaçakçıları" "çeteciler" diye bir sınıflandırma yapmaya kalkarsak bugün burada bu yumağın içinden çıkabileceğimizi hiç sanmıyorum. Esasen, Libya dediğimiz dosya bu içinden çıkılmaz yumağın ta kendisidir. Ayrıca, güç dengeleri değiştiğinde, Mısır, Rusya, Birleşik Arap Emirlikleri ve bunun gibi oyuncuların destekleri artıp azaldıkça yahut yön değiştirdikçe tek bir anın fotoğrafını çekip o donuk resme bakarak tüm gerçeğin bu olduğunu iddia edebilmek de mümkün değildir. Biz Libya'da batıdaki başkent Trablus'a, doğudaki Bingazi tarafından gelen tehdidin bertaraf edilmesi için askerî güç konuşlandırmıştık. **Deyim yerindeyse, radarlara yakalanmadan silah taşıma girişimlerimiz de oldu. Ardından, bunu, Deniz Kuvvetlerimizin korumasında göstere göstere yapmayı denedik. Sonuçta, bugün, geniş bir U dönüşüyle yeniden barıştığımız Libya'nın komşusu Mısır açısından iç savaşın perde gerisindeki taraflarından biri olarak görüldük.**

Libya'nın petrol ve doğalgaz zenginlikleriyle askerî harekâtımızın kendi kendini finanse edeceğini, bir anlamda tazminatının yahut mükâfatının alınacağını öne sürenler oldu. Libya'yla yapıldığı söylenen ancak Meclis onayı da olmayan deniz yetki alanlarının sınırlandırılması anlaşması girişiminin Yunanistan, Mısır, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve İsrail'i tek bir hat üzerinde yan yana bizim karşımıza dizmesi gibi olumsuz bir sonucu oldu. Oysa aradan geçen zamana ve alandaki tüm bu gelişmelere karşılık Libya'da askerî varlığımız yerinde kaldı. Söz konusu askerî varlığımızın cesamet ve maliyeti kadar görevin amaç, tanım ve kapsamını da öğrenmek hakkımızdır. Amaç, terörle veya düzensiz göçle mücadele etmek midir; yok, hiçbirisi değilse bir yerel fraksiyonu diğerine karşı ayakta tutmak mıdır? Entegre yani Türkçesiyle tümleşik bir bütün olan ulusal güvenlik politikaları ve dış politika için de somut katkısı, getirisi nedir? Libya'daki askerî misyon, Cumhurbaşkanı'nın oradaki temsilcisi olan diplomatik misyon şefi Büyükelçimize mi bağlıdır? Dillere pelesenk edilen askerî vesayet sona erdiyse öyle olması gerekmez mi? Kısacası, amaç, güç gösterisi değil bayrak göstermek ise ay yıldızlı bayrağımız Büyükelçiliğimizde dalgalanmakta değil midir?

Değerli milletvekilleri, bu sorulara bugün burada açık, somut ve ikna edici yanıtlar alamayacaksak bizim ana muhalefet partisi olarak önümüzdeki tezkereye onay vermeme mümkün değildir. Buna karşılık, genel olarak ama bugün ele aldığımız Libya özelinde de biz, teenni kisvesiyle atalet mi, proaktif dış politika yerine reaktif dış politika mı öneriyoruz? Asla. Trablus'ta en zor şartlarda bile görev yapan Büyükelçiliğimizin yanı sıra Bingazi Başkonsolosluğumuzun yeniden açılmasını da destekliyoruz, bu misyonlarımızın güvenliklerinin layığına sağlanacağını varsayıyoruz. Özellikle Arapça konuşan yeterli sayıda memurun da buralarda görevlendirilebileceğini umuyoruz. Kundağ-ı-İtfaiyeci çelişkisinden de sihirbaz yamaklarının denemeci-yanılgımcı heveskârlığından da uzak durulması gerektiğinin altını çiziyoruz. Dış politikada etkinlik ile işgüzarlığın birbirlerine karıştırılmaması gerektiğinin bilincine varılmasını diliyoruz. Çok özenilen stratejik özerkliğin, hatta diplomatik manevra kabiliyetinin ancak hem üyesi olduğumuz uluslararası teşkilatlar hem ait olduğumuz devletler ailesi içinde etkin olmakla sağlanabileceğini vurguluyoruz. Gücümüzü tarihimizden, hariciyede büyük devlet geleneğimizin almamız gerektiğini biz de söylüyoruz. Genç cumhuriyet 1923'te Lozan ve 1936'da Montrö'yle bunun en güzel örneklerini verebilmiştir. Avrupa Konseyi kuruculuğu, NATO üyeliği, nihayet Avrupa Birliği adaylığıyla dış politika yapısının temel taşlarını birer birer üst üste koymuştur. Öyleyse bugün de örnek diplomasi vakası olarak Libya'da ulusal çıkarlarımızın korunacağı bir duruma erişilmesi için Birleşmiş Milletler ve NATO içinde sesimiz gür çıkmak bir yana neden hiç duyulmuyor?

Geçenlerde onayladığımız UNIFIL'in görev süresinin uzatılması bağlamındaki Lübnan tezkeresi bu bakımdan Libya'dan ayrılmaktadır. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak Birleşmiş Milletler kararlarıyla onaylanan ve barış inşası için oluşturulan uluslararası güçlere Türk Silahlı Kuvvetlerinin katılımını destekleriz. Lübnan, Kosova, Azerbaycan konularında uluslararası meşruiyeti olan girişimlerde de "evet" oyu kullandık fakat getirdiğiniz Libya tezkeresi için durum böyle değil. Bu bağlamda şu soruları yöneltiyoruz: Öncelikle Libya'da Birleşmiş Milletlerin meşru gördüğü hükûmeti desteklemeniz olumlu. Peki, aynı tutumu Suriye'de almak yerine burada neden ÖSO gibi gayrimeşru unsurları muhatap kabul ediyorsunuz? Suriye'de Rusya'yla yakın politika izlerken Libya'da Rusya'dan doğrudan destek alan ve hatta Wagner grubunu cepheye savaştıran Hafter'e karşı saf tutmanız karşısında Moskova'dan nasıl bir tepki alıyorsunuz? Libya'ya yardımı ve Birleşmiş Milletler ambargosunu delmeden ve Türkiye'yi dış dünyanın önünde güç duruma düşürmeden yapmanın başka bir yolu yok mudur? Siz Mısır'la daha yeni yakınlaşıırken Libya'da Hafter cephesini yani isyancıları destekleyen Kahire'yle nasıl bir zeminde anlaşmayı planlıyorsunuz? İsrail'in Gazze'yi hukuksuz işgal girişimi olmasa Tel Aviv'le yakınlaşma sürecine girmiştiniz. Bu süreçte Türkiye'ye karşı oluşmakta olan Yunanistan-İsrail-Mısır ittifakına karşı ne gibi önlemler almayı düşünüyorsunuz?

2020 yılında Libya'da bir ateşkes imzalandı ve 2020 yılı Mayıs ayında dönemin Dışişleri Bakanı Necla el-Menguş mevkidaşı Mevlüt Çavuşoğlu'yla yaptığı ortak basın toplantısında dahi savaşın bittiğini açıkladığı ve "Artık Türkiye'den askerlerini Birleşmiş Milletler kararlarına uygun olarak çekmelerini bekliyoruz." dediği hâlde "Biz orada bazı eğitimler vereceğiz." gerekçesiyle askerlerimizi neden tutuyorsunuz? Topraklarına askerlerimizi açan ülke açıkça "Artık sizin varlığınızı istemiyoruz." demesine rağmen siz neyin ısrarındasınız? Dünya basınında, üstelik sadece Avrupa ya da Amerika'da değil, Çin basınında bile Türkiye'nin Libya'ya müdahale etmesi esnasında "SADAT" adlı hukuksuz, sözde şirketin girişimleriyle paralı askerler getirdiği, bölgeye ÖSO